

УДК 327.7:061ЄС:303.042

Інституційний підхід Європейського Союзу в контексті розвитку системи європейської безпеки

О.С. ВОНСОВИЧ

Київська гуманітарна академія, м.Київ, Україна, E-mail: sefinrof@ipnet.ua

Авторське резюме

Проблематика інституційного впливу на розвиток системи європейської безпеки надзвичайно важлива, адже сьогодні в рамках ЄС продовжується процес подальшого розвитку архітектури європейської безпеки. Основним принципом у даному контексті виступає принцип колективних скоординованих дій структур та органів Європейського Союзу, який спрямований на адаптацію нормативно-правового середовища до сучасних вимог, а також уніфікації ряду функцій, повноважень і обов'язків. Без інституційного виміру дослідження безпекових аспектів видається складним, тому дана стаття присвячена визначенню характерних інституційних особливостей відповідних органів, за допомогою яких відбувається розвиток системи європейської безпеки. В статті досліджено основні чинники формування інституційного підходу Європейського Союзу в контексті розвитку системи європейської безпеки. Проаналізовано загальноорганізаційні безпекові функції та функції інституцій ЄС з метою більш детального дослідження підходів європейських структур до питань безпеки. Визначено представлення ЄС на міжнародній арені в рамках ряду інституцій, які в більшій або меншій мірі задіяні в безпековій проблематиці. Обґрунтовано роль Європейської Ради, Ради Міністрів ЄС, Європейської Комісії, Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки, Європейського Парламенту, Європейської служби зовнішніх дій в процесі зміцнення загальноєвропейської безпеки.

Ключові слова: Європейський Союз, європейська безпека, інституції, органи, співробітництво, відносини, повноваження.

Institutional approach of European Union in the context of development of European security system

O.S. VONSOVYCH

Kyiv academy for the humanities, Kyiv, Ukraine, E-mail: sefinrof@ipnet.ua

Abstract

The problematic of institutional influence on the development of European security system is extremely

© O.S. Вонсович, 2015

important, so today in the frame of EU the process of further development of European security architecture is proceeded. The main principle in this context is collectively coordinated actions of the bodies of European Union headed for adaptation of lawful environment to modern requirements and also to unification of some functions, duties and responsibilities. Without institutional measure the research of security aspects seems complicated, that is why this article is dedicated to defining institutional peculiarities of the bodies with the help of which the system of European security is developed. In the article it was researched the main features of forming institutional approach of European Union in the context of European security system development. It was analysed common organizational security functions and the functions of EU institutions with the aim of more detailed research of approaches of European bodies to the questions of security. It was determined the presentation of EU at international level in the frame of the institutions which more or less are involved in security problematic. It was grounded the role of European Council, Council of Ministers of EU, European Commission, High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, European Parliament, European External Action Service in the process of strengthening general European security.

Key words: European Union, European security, institutions, bodies, structures, cooperation, relations, authorities.

Постановка проблеми. Основною проблемою, яку досліджує автор у даній статті, – є визначення пріоритетності інституційного підходу Європейського Союзу в контексті розвитку системи європейської безпеки на підставі аналізу внутрішніх і зовнішніх чинників. Дослідження даної проблеми, в позитивному відношенні, може позначитись на подальшому обґрунтуванні основних шляхів забезпечення захисту від сучасних викликів і загроз європейській безпеці, а також на структурному аналізі основних органів Європейського Союзу.

Аналіз досліджень і публікацій. Серед вітчизняних авторів, які досліджували дану проблематику, автор виділяє наступних: Б. Параконський, Г. Перепелиця, О. Семенюк, О. Снігир, С. Толстов, Л. Чекаленко. В їх роботах було започатковано аналіз таких важливих питань, як: сутність та особливості сучасної політики ЄС у сфері безпеки та оборони в умовах його розширення, сучасна розбудова архітектури європейської безпеки за допомогою інституцій ЄС, геополітичні виміри об'єднаної Європи на рубежі ХХ – ХХІ століть та ряд інших. Серед зарубіжних корисними є праці наступних авторів: Зб. Бжезінський, Х. Булл, М. Вайт, О. Квасневський, Р. Коен, Г. Прідхам. Ними були досліджені такі важливі питання: роль інституцій ЄС у контексті розвитку організації, місце структур Європейського Союзу в безпекових процесах, колективна взаємодія європейських та євроатлантичних інституцій для забезпечення безпеки в Європі та ряд інших.

Мета дослідження – проаналізувати інституційний підхід Європейського Союзу в контексті розвитку системи європейської безпеки.

Виклад основного матеріалу. Кількість і різноманітність структур безпеки в Європі свідчать про поліваріантність безпекових схем у самій Європі і навколо неї. Очевидний спосіб оптимізації оборонних можливостей Європи – координація зусиль окремих країн, Європейського Союзу та НАТО для розбудови низки розширених складових колективної безпеки [11].

Головна роль Європейського Союзу в сфері безпеки полягає у забезпеченні та гарантуванні «м'якої безпеки» та своєчасному реагуванню

на «м'які загрози» безпеці ЄС [2, с. 500]. Головним зобов'язанням Європейського Союзу в сфері безпеки постає забезпечення та гарантування «м'якої безпеки» своєчасне реагування на «м'які загрози» безпеці ЄС.

Забезпечення «м'якої» безпеки ЄС полягає у тому, що, по-перше, сьогодні ЄС акцентує головну увагу на «м'яких загрозах» безпеці: нелегальній міграції, тероризмі, організованій транснаціональній злочинності, епідеміях тощо. По-друге, «м'яка сила» для ЄС – це сила, в якій ключову роль грають економічні та гуманітарні інструменти, які є в Європейському Союзі. Потретье, брак «жорсткої сили», а саме: інструментів та засобів для її підтримки, на відміну від НАТО, не дають змогу ЄС забезпечувати «жорстку безпеку». З головної ролі випливає головна функція ЄС – боротьба з «м'якими загрозами» із застосуванням «м'якої сили» [2, с. 500]. Виходячи з дослідження загроз безпеці ЄС, автор вважає доцільним дослідити інші функції Європейського Союзу шляхом розподілу останніх за критеріями. За суб'єктами діяльності ЄС можна виділити функції загальноорганізаційні та функції інституцій. Загальноорганізаційні безпекові функції: всеохоплююче зміцнення безпеки Союзу; збереження миру і зміцнення міжнародної безпеки відповідно до принципів Статуту ООН і Заключного Гельсінського акту та цілей Паризької хартії; розвиток міжнародного співробітництва; розвиток демократії і законності, повага прав людини і основних свобод; захист спільних цінностей, основних інтересів, незалежності і цілісності Союзу відповідно до принципів Статуту ООН.

Функції інституцій Європейського Союзу: проведення досліджень і дебатів з найважливіших для Європейського Союзу проблем безпеки і оборони; підготовка доповідей і робочих документів для відповідних організацій ЄС; підготовка досліджень і аналітичних матеріалів; розвиток трансатлантичного діалогу з усіх питань безпеки між країнами Європи, Канадою і Сполученими Штатами; створення загальноєвропейської культури безпеки.

Із набуттям чинності Лісабонського договору 1 грудня 2009 р. розпочався новий період у

розвитку Європейського Союзу. Положення Лісабонського договору передбачають ряд суттєвих змін, спрямованих як на посилення інституцій ЄС, так і внутрішньої інтеграції загалом. Поряд із набуттям Євросоюзом міжнародної правосуб'єктності, основні зміни відбулися в інституційній сфері, а також у механізмах ухвалення рішень всередині Європейського Союзу. Запроваджено нові керівні посади – Президент Європейської Ради та Високий представник з питань закордонних справ і безпекової політики, а також утворено новий орган – Європейська служба зовнішньої діяльності (дипломатичного відомства ЄС, яке практично буде відігравати роль «міністерства закордонних справ») [16, р. 16]. На сьогоднішній день саме інституціональний підхід ЄС щодо системи європейської безпеки є важливим з огляду на те, що саме в органах та структурах Європейського Союзу відбуваються процеси подальшого розвитку безпекової політики. В залежності від того наскільки скоординованою, спланованою та чіткою буде діяльність між структурними підрозділами інституцій, такою буде і система європейської безпеки. Для більш детального розуміння функціональних зобов'язань провідних органів та посад ЄС в сфері безпеки, а також представництва, автор пропонує зробити аналіз, на підставі якого визначити характерні особливості кожного з них.

Представлення ЄС на міжнародній арені. Внутрішній розподіл повноважень між ключовими посадовцями ЄС у відносинах з третіми країнами передбачається здійснювати таким чином: Президент Європейської Ради матиме статус, що відповідатиме статусу глави держави, тоді як статус Президента Європейської Комісії (ЄК) відповідатиме статусу глави уряду. Рівень Високого представника з питань зовнішньої політики та безпеки відповідатиме рівню міністра закордонних справ і віце-прем'єр-міністра. Крім того, згідно із положеннями договору та внутрішніми домовленостями, Президент Європейської Ради представлятиме ЄС на міжнародному рівні у питаннях, що належать до сфери Спільної зовнішньої і безпекової політики, Президент ЄК у питаннях, якими до набуття чинності Лісабонським договором опікувалися Європейські Співтовариства, зазначені високопосадовці спільно – у питаннях, що належать до сфери юстиції та безпеки [6].

Європейська Рада. Європейська Рада (ЄР) офіційно набула статусу інституції Європейського Союзу і є структурою, відокремленою від Ради Міністрів ЄС. Як і раніше, до ЄР входять глави держав або урядів країн-членів ЄС, а також Президент ЄК, який не має права голосу. Згідно із положеннями договору повноваження ЄР стосуватимуться внутрішніх справ і юстиції, зовнішньої політики та конституційних питань, у т.ч. тих, що стосуються складу Європарламенту і ЄК, головувань, позбавлення членства в ЄС, зміни системи голосування при ухваленні

рішень, а також номінації Президента ЄК і Високого представника з питань зовнішньої політики та безпеки [16, р. 17]. Європейську Раду очолює Президент, що призначається на термін 2,5 років кваліфікованою більшістю голосів членів Ради. Президент може бути обраний повторно не більше одного разу за допомогою аналогічної процедури.

Рада Міністрів ЄС. Передбачається запровадження голосування у Раді Міністрів ЄС (РМ) кваліфікованою більшістю: ухвалення рішення вимагатиме підтримки з боку 55 % країн-членів, які представляють не менше 65 % населення ЄС. У випадках, коли РМ ЄС ухвалюватиме рішення, що не було ініційоване ЄК або Високим представником з питань зовнішньої політики та безпеки, підтримка країн-членів повинна бути більшою – щонайменше 72%, а відсоток захищеності населення у таких випадках залишається незмінним (65%). Новий спосіб голосування запроваджено з 2014 р. із урахуванням «компромісу Іоанніна», який дозволяє до 2017 р. будь-якій групі з не менш, ніж чотирьох країн-членів ЄС, що представлятиме принаймні 35% населення ЄС, вимагати перегляду рішень [7]. 30 січня 2015 р. Радою Міністрів ЄС були оприлюднені Висновки по Україні. В них наголошувалось про те, що Європейський Союз активно підтримуватиме всі дипломатичні зусилля, що є сприятливими для створення нового політичного імпульсу. Ці зусилля повинні бути спрямовані на повне впровадження Мінських домовленостей – як підґрунтя для раціонального політичного розв'язання конфлікту, що має відбуватися шануючи незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, а також на досягнення прогресу щодо відведення незаконних та іноземних збройних угруповань, військового спорядження, бойовиків і найманців [1]. Автор вважає, що ці Висновки є важливим документальним підтвердженням прихильності Ради Міністрів ЄС до вирішення нагальних питань європейської безпеки і сприяють розвитку конструктивного діалогу в цьому напрямі.

Згідно із Лісабонським договором, усі процедури у рамках засідань РМ ЄС мають бути публічними і транслюватися в телевізійному ефірі. Голозування у РМ ЄС, яке як і раніше здійснюватиметься керівництвом країни-члена ЄС протягом шести місяців, проходитиме у форматі головувань «Тріо». Запровадження такої структури має на меті забезпечення послідовності у реалізації пріоритетів політики. При цьому у рамках Ради міністрів закордонних справ ЄС головування здійснюватиметься не представником країни-члена, що головує в РМ ЄС, а Високим представником з питань зовнішньої політики та безпеки. Вплив країни, яка головуватиме в ЄС, зберігатиметься насамперед на робочому (процедурному) рівні, тоді як на міжнародному рівні головування офіційно делегували свої повноваження Президенту Європейської Ради та Високому представнику ЄС з питань закордонних

справ, Віце-президенту Європейської Комісії.

Питання, які не належать до сфери зовнішніх справ і політики безпеки, залишатимуться у сфері компетенції головування. Важливим елементом впливовості головування є його керівна роль у зустрічах з питань секторальних політик ЄС, у рамках Комітету постійних представників (КОРЕПЕР) та в інших робочих органах інституцій ЄС.

Європейська Комісія. З 2014 р. склад ЄК формується не за принципом «один член ЄК від кожної держави ЄС», який застосовувався з 1957 р., а складатиметься із такої кількості членів, що дорівнюватиме 2/3 від кількості країн-членів. Однак, у випадку ухвалення одностайного рішення Європейською Радою, склад ЄК може бути розширений. Інституційною новацією в Європейській Комісії стало також поєднання посади Віце-президента ЄК із посадою Високого представника з питань зовнішньої політики та безпеки [16, р. 20]. Крім того, відбулось об'єднання «портфелів» члена ЄК з питань розширення та члена ЄК з питань Європейської політики сусідства. Фактично ЄК є одним із ключових центрів впливу в ЄС. Президент Євросоюзу разом із Президентом ЄР представляє Євросоюз на самітах з третіми країнами. Зберігаються повноваження ЄК щодо міжнародного представлення ЄС у технічних питаннях, якими до запровадження інституційних змін опікувались Європейські Співтовариства, та частково питання юстиції і безпеки.

На початку травня 2015 р. Європейська Комісія представила нову стратегію Євросоюзу у сфері безпеки на 2015 – 2020 роки. Серед пріоритетів: боротьба з тероризмом, боротьба з кіберзлочинністю та організованою злочинністю [4]. Ця Стратегія повинна стати одним із основоположних документів практичної реалізації інструментів, механізмів та засобів по забезпеченню європейської безпеки на колективній основі.

Верховний представник Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки. З метою кращої координації та послідовності у реалізації зовнішньої політики ЄС запроваджено посаду Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки, який на постійній основі буде головувати на засіданнях Ради Міністрів ЄС з питань закордонних справ [16, р. 21]. Створюється Європейська служба зовнішньої діяльності, яка має забезпечити повномасштабну імплементацію мандата Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки. При цьому, для забезпечення послідовності та кращої координації зовнішньої діяльності Євросоюзу, Служба надаватиме сприяння Президенту Європейської Ради та Президенту і членам ЄК у взаємодії із країнами-членами.

Європейський Парламент. Посилилась роль Європейського Парламенту, що у свою чергу забезпечило значно важливіше місце для коміте-

тів ЄП як робочих органів у процесі розробки та ухвалення рішень всередині ЄС. Європарламент отримує право на участь у спільній з Радою ЄС (так звана процедура «спільного рішення») розробці та ухваленні законодавчих актів ЄС у більше ніж 40 додаткових сферах [16, р. 17]. Серед них – сільське господарство, енергетична безпека, імміграція, правосуддя та внутрішні справи, охорона здоров'я, структурні фонди, принципи європейського адміністрування, фінансові регуляції, недобросовісна конкуренція, структурні фонди, транспорт, туризм, спорт, перетин кордонів, аспекти спільної комерційної політики тощо. Особливе значення надається посиленню ролі ЄП у схваленні бюджету ЄС. Разом з набуттям чинності Лісабонським договором зник попередній бюджетний розподіл на «обов'язкові» та «необов'язкові витрати».

Раніше ЄП не мав права «останнього слова» щодо обов'язкових бюджетних витрат, які становлять близько 45% всіх бюджетних витрат ЄС. ЄП отримав додаткові повноваження у процесі призначення керівництва інституцій ЄС:

- обрання Президента ЄК на підставі попереднього висунення кандидата Європейською Радою з урахуванням результатів співвідношення політичних сил в ЄП за результатами виборів;

- затвердження всього складу ЄК та згода на призначення Високого представника ЄС з питань зовнішньої політики та безпеки [16, р. 17].

Запроваджується нова система розподілу місць у Парламенті: їх число обмежується цифрою 750+1 (Президент Парламенту). З 2014 р. місця розподіляються за принципом «зниженої пропорційності»: мінімум 6 та максимум 96 представників від держави [7]. Важливим є внесок Європейського Парламенту в процес укріплення безпеки. 15 січня 2015 р. Європейський Парламент закликав Європейський Союз вивчити способи підтримки зміцнення оборонного потенціалу і захисту кордонів України [3]. Це не тільки сприятиме підвищенню рівня обороноздатності нашої держави, але і надасть можливість підвищити рівень безпеки на східноєвропейських кордонах, що, в свою чергу, позитивним чином впливатиме на загальноєвропейський стан безпеки.

Європейський Союз проводить єдину зовнішню та безпекову політику, що дає йому можливість виступати та діяти у світовій політиці як єдине ціле. У глобалізованому світі 28 країн-членів ЄС здатні відігравати значну роль та мати більший вплив лише у разі об'єднання зусиль. Поштовхом для цього став Лісабонський договір. Документом було передбачено створення європейської дипломатичної служби – Європейської служби зовнішніх дій (European External Action Service). Ідея спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС полягає у тому, щоб забезпечувати мир, зміцнювати міжнародну безпеку відповідно до принципів, визначених у Статуті ООН; сприяти міжнарод-

ній співпраці; поширювати та зміцнювати демократію, верховенство права, повагу до прав людини та засадничих свобод. Спільну зовнішню та безпекову політику (СЗБП) започаткував Договір про Європейський Союз (ДЕС) замість так званої «європейської політичної співпраці». СЗБП має на меті формування спільної оборонної політики, яка може привести до єдиної системи оборони. Розділ V (статті 11 – 28) Договору, відомий також як «другий стовп», визначає не тільки завдання СЗБП, а й специфічні юридичні інструменти їх реалізації – спільні дії та спільні позиції, застосування яких ухвалюється одноставним голосуванням у Раді [13]. Амстердамський договір 1997 р. запровадив посаду «Верховного представника» з питань спільної зовнішньої та безпекової політики, надав у розпорядження Європейському Союзу новий інструмент – спільну стратегію і дозволив, за певних умов, використання голосування кваліфікованою більшістю [15]. Ніццький договір 2000 р. дозволив, також за певних умов, вдаватися до тіснішої співпраці в сфері безпеки для здійснення спільних дій і спільних позицій, але не для військових чи оборонних операцій [14]. Європейська Конституція запроваджує постійну посаду міністра закордонних справ ЄС, який замінить водночас і Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки і члена Комісії з зовнішніх справ, які досі певною мірою дублювали функції один одного.

Вирішальним органом в ухваленні рішень в рамках Спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС є Європейська Рада. Вона складається з 28 президентів і голів урядів країн-членів ЄС, які зустрічаються чотири рази на рік. Члени Європейської Ради визначають принципи та загальний напрям політики ЄС. Автор вважає, що важливим є внесок Європейської Ради в процес зміцнення загальноєвропейської безпеки. За підсумками засідання Європейської Ради 19 – 20 березня 2015 р. було ухвалено Висновки, в яких вона закликала всі сторони до повного виконання Мінських домовленостей та наголосила на відповідальності російської сторони у цьому зв'язку [12]. Також Європейська Рада підкреслила необхідність протидії пропагандистській кампанії Росії і запропонувала Верховному представнику Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки до червня 2015 р. План дій з стратегічних комунікацій. Такі дії в черговий раз підтверджують невідступність цієї інституції від ключових принципів забезпечення європейської безпеки.

Роль Верховного представника Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки полягає у тому, щоб зробити зовнішню політику ЄС узгодженою. Він головує на щомісячних зустрічах Ради міністрів ЄС із закордонних справ, під час яких 28 міністрів закордонних справ зустрічаються, відвідують засідання Європейської Ради та складають звіти

із питань зовнішніх справ. Більшість рішень у зовнішній та безпековій політиці ухвалюються одноставно більшістю країн-членів ЄС (із врахуванням кількості голосів, наданих кожній країні в Раді міністрів ЄС із закордонних справ) [10]. 25 березня 2015 р. Європейська Комісія та Верховний представник Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки опублікували доповіді щодо виконання Європейської політики сусідства у 2014 році. В них було зазначено, що 2014 рік був роком великих викликів: збройного конфлікту в Україні, порушення прав людини терористичними групами на Близькому Сході та в Північній Африці, ізраїльсько-палестинського конфлікту [5]. З огляду на ці події, ЄС зберігає рішучість зміцнити свої відносини зі своїми партнерами у європейському регіоні, співпрацюючи у політичній, економічній та безпековій сферах. На думку автора, це є важливим прикладом колективної взаємодії в межах інституціонального підходу в контексті зміцнення системи європейської безпеки.

Роль Європейської служби зовнішніх дій полягає у наданні підтримки Високому представнику ЄС із закордонних справ і безпекової політики. Іншими словами, ця служба є також дипломатичною службою Європейського Союзу. Вона створює мережу, що охоплює понад 130 представництв та офісів по всьому світу, які займаються підтримкою та захистом інтересів ЄС. Ця служба тісно співпрацює з Європейською Комісією та міністрами із закордонних справ країн-членів ЄС. На думку автора, потрібно відзначити вагомий внесок Служби в процес реалізації нашою державою Порядку денного асоціації Україна – Європейський Союз (ПДА). 10 березня 2015 р. за дорученням Прем'єр-міністра України А. Яценюка Урядовим офісом з питань європейської інтеграції за участю заінтересованих центральних органів виконавчої влади, органів державної влади було завершено узгодження оновленого ПДА із Європейською службою зовнішніх дій [8]. 13 березня 2015 р. Урядом прийнято розпорядження «Про схвалення рекомендації Ради асоціації між Україною та ЄС про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС» [9]. Ця подія стала важливим кроком України на шляху інтеграції до європейської спільноти.

ЄС є ключовим гравцем у розв'язанні міжнародних проблем – від глобального потепління до конфліктів на Близькому Сході. Основою спільної зовнішньої та безпекової політики ЄС залишається дипломатія, яка – в разі необхідності – підкріплюється торгівлею, допомогою, безпекою та обороною; однак ця політика насамперед спрямована на розв'язання конфліктів та досягнення міжнародного порозуміння.

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, автор робить висновок про те, що інституційний підхід Європейського Союзу в контексті розвитку системи європейської безпеки є надзвичайно важливим в сучасних умовах функціонування

органів та структур даної організації. На кожну інституцію покладено певний обсяг функціональних обов'язків, за рахунок яких забезпечується комплексна робота ЄС в цілому. Окрім цього, кожен орган виступає в якості структурного елемента єдиної системи, діяльність якої забезпечується за рахунок колективних дій та зусиль. Важливим у цьому є здійснення постійного моніторингу законодавства та нормативно-правової бази з метою адаптації до сучасних вимог, а також розробки нових документів, які в повній мірі відповідають сучасній ситуації в безпековій сфері.

На сьогоднішній день роль Європейського

Союзу в процесі розвитку системи європейської безпеки значно підвищилась. Із появою ряду нових викликів і загроз, збільшилась увага до питання протидії ним. В цьому відношенні важливим є розробка нових підходів, інструментів та механізмів з боку органів і структур ЄС для вжиття превентивних заходів по недопущенню проявів загроз європейській безпеці. У подальшому консолідація зусиль відносно посилення інституціонального співробітництва може в позитивному відношенні позначитись на загальному розвитку Європейського Союзу, а також посприяти підвищенню рівня європейської безпеки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Висновки Ради міністрів ЄС із закордонних справ по Україні (30/01/2015) [Електронний ресурс] / Представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2015/2015_01_30_uk.htm. – Назва з екрана.
2. Вонсович О.С. Функціональний аналіз структур безпеки в Європі [Текст] / Гілея: наук. вісн. Зб. наук. праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2010. – Вип. 40. – 536 с.
3. Європейський Парламент закликав сприяти зміцненню оборонного потенціалу України з метою захисту кордонів [Електронний ресурс] / Телеканал ТВІ. – Режим доступу: http://tvi.ua/new/2015/01/15/uevropeyskyu_parlament_zaklykav_spryyaty_zmicnennyu_oboronnoho_potencialu_ukrayiny. – Назва з екрана.
4. Євросоюзна стратегія безпеки [Електронний ресурс] / Польське радіо. – Режим доступу: <http://www.polskieradio.pl/5/132/Artykul/205320,%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%8E%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8>. – Назва з екрана.
5. ЄС публікував доповіді про поступ країн-сусідів (27/03/2015) [Електронний ресурс] / Представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2015/2015_03_26_01_uk.htm. – Назва з екрана.
6. Інституційний розвиток ЄС [Електронний ресурс] / Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243284695&cat_id=223223535&ctime=1266855384301. – Назва з екрана.
7. Інституційний розвиток ЄС у рамках Лісабонського договору [Електронний ресурс] / Офіційний портал Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/integratsiya-ukraini-do-es/institutsiyniy-rozvitok-es/>. – Назва з екрана.
8. Порядок денний асоціації Україна – ЄС [Електронний ресурс] / Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3FshowHidden=1&art_id=243281941&cat_id=223345338&ctime=1266423569791. – Назва з екрана.
9. Про схвалення рекомендації Ради асоціації між Україною та ЄС про імплементацію Порядку денного асоціації між Україною та ЄС [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/207-2015-%D1%80>. – Назва з екрана.
10. Спільна зовнішня та безпекова політика [Електронний ресурс] / Офіційне представництво Європейського Союзу в Україні. – Режим доступу: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/key_eu_policies/common_foreign_security_policy/index_uk.htm. – Назва з екрана.
11. Чекаленко Л. Геополітичні виміри об'єднаної Європи на рубежі ХХ – ХХІ століть [Текст] / Л. Чекаленко // Віче: Теоретичний і громадсько-політичний журнал. – 2011. – № 2. – С. 13.
12. Щодо засідання Європейської Ради 19 – 20 березня 2015 р. [Електронний ресурс] / Посольство України в Естонській Республіці. – Режим доступу: <http://estonia.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/34663-shhodozasidannya-jevropejsykoji-radi-19-20-bereznya-2015-r>. – Назва з екрана.
13. Consolidated version of the Treaty on European Union [Text] / Official Journal of European Union. – 26.10.2012. – Article 11 – 28. – P. 21 – 32.
14. The Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts [Text] / Official Journal of European Union. – 10.03.2001. – 88 p.
15. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts [Text] / Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997. – 148 p.
16. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community [Text] / Official Journal of European Union. – 17 December 2007. – Vol. 50. – 271 p.

Стаття надійшла до редакції 17.06.2015

REFERENCES:

1. Vysnovky Rady ministriv YeS iz zakordonnykh sprav po Ukraini (30/01/2015) (Conclusions of the Council of Ministers of EU concerning Ukraine (30/01/2015)). *Predstavnytstvo Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini*. Regime to access: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2015/2015_01_30_uk.htm (30.01.2015).
2. *Vonsovych O.S.* Funktsionalnyi analiz struktur bezpeky v Yevropi (Functional analysis of security structures in Europe). *Hileia: naukovyi visnyk*. Zbirnyk naukovykh prats, Hol. Red. V.M. Vashkevych, K.: VIR UAN, 2010, Vol. 40, 536 p.
3. Yevropeiskyi Parlament zaklykav spriaty zmitsnenniu oboronnoho potentsialu Ukrainy z metoiu zakhystu kordoniv (European Parliament calls to assist strengthening of Ukraine's defence potential for the purpose of border protection). Telekanal TVi. Regime to access: http://tvi.ua/new/2015/01/15/yevropeyskyy_parlament_zaklykav_spriyaty_zmicnenniu_oboronnoho_potencialu_ukrayiny (15.01.2015).
4. Yevrosoiuzna stratehiia bezpeky (Security strategy of the European Union). Polske radio. Regime to access: <http://www.polradio.pl/5/132/Artykul/205320,%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%8E%D0%B7%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F-%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B8> (01.05.2015).
5. YeS publikuvav dopovidi pro postup krain-susidiv (27/03/2015) (Adoption of the 2014 European Neighbourhood Reports (27/03/2015)). *Predstavnytstvo Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini*. Regime to access: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2015/2015_03_26_01_uk.htm (27.03.2015).
6. Instytutsiinyi rozvytok YeS u ramkakh Lisabonskoho dohovoru (Institutional development of EU in the field The Treaty of Lisbon). Ofitsiinyi portal Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy. Regime to access: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/integratsiya-ukraini-do-es/institutsiyniy-rozvitok-es-/>.
7. Instytutsiinyi rozvytok YeS (Institutional development of EU). *Uriadovyi portal*. Yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy. Regime to access: http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=243284695&cat_id=223223535&ctime=1266855384301.
8. Poriadok denniyi asotsiatsii Ukraina – YeS (Association Agenda Ukraine – EU). *Uriadovyi portal*. Yedynyi veb-portal orhaniv vykonavchoi vlady Ukrainy. Regime to access: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article%3FshowHidden=1&art_id=243281941&cat_id=223345338&ctime=1266423569791 (24.03.2015).
9. Pro skhvalennia rekomendatsii Rady asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS pro implementatsiiu Priadku dennoho asotsiatsii mizh Ukrainoiu ta YeS (On approval of the recommendations of the association between Ukraine and the EU on the implementation strands Association Agenda between Ukraine and the EU). *Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. Regime to access: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/207-2015-%D1%80>.
10. Spilna zovnishnia ta bezpekova polityka (Common Security and Defence Policy). *Ofitsiine predstavnytstvo Yevropeiskoho Soiuzu v Ukraini*. Regime to access: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/key_eu_policies/common_foreign_security_policy/index_uk.htm.
11. *Chekalenko L.* Heopolitychni vymiry obiednanoi Yevropy na rubezhi XX – XXI stolit (Geopolitics dimensions of united Europe at the turn of the XX – XXI centuries). *Viche: Teoretychnyi i hromadsko-politychnyi zhurnal*, 2011, no 2, p. 13.
12. Shchodo zasidannia Yevropeiskoi Rady 19 – 20 bereznia 2015 r. (Concerning meeting of European Council 19 – 20 March 2015). *Posolstvo Ukrainy v Estonskii Respublitsi*. Regime to access: <http://estonia.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/34663-shchodo-zasidannya-jevropejskoji-radi-19-20-bereznia-2015-r>.
13. Consolidated version of the Treaty on European Union. Official Journal of European Union, 26.10.2012, Article 11 – 28. p. 21 – 32.
14. The Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts. Official Journal of European Union, 10.03.2001. 88 p.
15. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 1997. 148 p.
16. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community. Official Journal of European Union. 17 December 2007, Vol. 50. 271 pp.

Вонсович Олександр Сергійович - кандидат політичних наук, доцент
Київська гуманітарна академія
Адреса: 01030, м. Київ, вул. Рейтарська, 19А
E-mail: sefinrof@ipnet.ua

Vonsovych Oleksandr Sergijovych – PhD in political science, associate professor
Kyiv academy for the humanities
Address: 19A, Rejtars`ka Str., Kyiv, 01030, Ukraine
E-mail: sefinrof@ipnet.ua